

Πλαίσιο προτάσεων και κατευθύνσεων για την κοινωνικο-συναισθηματική υποστήριξη και την ολιστική αντιμετώπιση ενδεχόμενων μαθησιακών κενών/ελλείψεων των μαθητών/τριών του δημοτικού σχολείου με την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022

Με την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022, λόγω των πολλαπλών επιπτώσεων της πανδημίας Covid – 19, αποτελεί κομβικής σημασίας για το σχολείο, ο σύμφυτος στόχος, αφενός να αμβλυνθούν οι κοινωνικές ανισότητες και αφετέρου να ικανοποιηθούν αποτελεσματικά οι μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών, οι οποίες προέκυψαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας με την αναστολή της λειτουργίας των σχολείων κατά σημαντικά χρονικά διαστήματα το προηγούμενο σχολικό έτος 2020-2021. Για την επίτευξη του συγκεκριμένου διττού στόχου απαιτείται η αгаστή και συνεχής συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων συντελεστών της εκπαιδευτικής λειτουργίας, και τούτο γιατί, ενώ η εκπαιδευτική λειτουργία των σχολικών μονάδων προσαρμόστηκε έγκαιρα και με ολιστικό τρόπο στις υγειονομικές ανάγκες που επέβαλλε η εκδήλωση αλλά και η εξέλιξη της πανδημίας Covid – 19, εντούτοις, όλη αυτή η διαδικασία είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία κοινωνικο-συναισθηματικών θεμάτων προσαρμογής αλλά και ενδεχόμενων μαθησιακών κενών/υστερήσεων.

Συνεπώς, θεωρείται σημαντική η πολλαπλή ψυχοκοινωνική και συναισθηματική υποστήριξη των μαθητών/τριών λόγω της πολύμηνης εξέλιξης της πανδημίας Covid – 19, προκειμένου με την έναρξη των μαθημάτων του σχολικού έτους 2021-2022, να διαχειριστούν αποτελεσματικά τα νέα δεδομένα της καθημερινότητάς τους και να προσαρμοστούν γρήγορα και ομαλά στις επικρατούσες συνθήκες. Γι' αυτό, πρωταρχικός και θεμελιώδης στόχος είναι η αναγνώριση, έκφραση και διαχείριση συναισθημάτων με στόχο την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της ψυχικής ανθεκτικότητας στο πλαίσιο της σχολικής ζωής, δηλαδή να δίνεται έμφαση σε προγράμματα και δράσεις που αφορούν την προώθηση και την ενδυνάμωση των συναισθηματικών δεξιοτήτων, αντιμετώπισης αγχογόνων καταστάσεων και διαχείρισης κρίσιμων καταστάσεων. *(Αναλυτικότερες οδηγίες σχετικά με την υποστήριξη της ψυχοκοινωνικής προσαρμογής των μαθητών/μαθητριών εκπονήθηκαν από επιστημονική ομάδα του Εργαστηρίου Σχολικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ υπό την επιστημονική καθοδήγηση της Καθηγήτριας Σχολικής Ψυχολογίας κας Χρυσής Χατζηχρήστου με θέμα «Ενισχύοντας την ψυχοκοινωνική προσαρμογή των παιδιών κατά την επιστροφή στο σχολείο στην περίοδο της πανδημίας COVID-19»).*

<http://www.centerschoolpsych.psych.uoa.gr/images/epistrofi-sto-sholeio-psychokoinoniki-prosarmogi-COVID-19.pdf>

Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί καλούνται, μέσω ανάπτυξης κατάλληλων πολυτροπικών μορφών διαγνωστικής αξιολόγησης, κυρίως, να διαπιστώσουν τον βαθμό επίτευξης των στόχων των μαθημάτων της προηγούμενης τάξης σύμφωνα με το ισχύον ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ και να ανιχνεύσουν το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών/μαθητριών, δηλαδή να καταγραφούν οι ενδεχόμενες μαθησιακές ελλείψεις και υστερήσεις, κενά/αφομοίωση-κατανόηση βασικών εννοιών και μηχανισμών/διεργασιών μάθησης, ώστε να διαμορφώσουν ένα ευρύ φάσμα στρατηγικών διδασκαλίας και μάθησης και συνεπώς να αντιμετωπιστούν με επάρκεια τα ενδεχόμενα μαθησιακά κενά/υστερήσεις που παρατηρούνται στους/στις μαθητές/τριες των αντίστοιχων τμημάτων/τάξεων.

Κατά συνέπεια, στον μαθησιακό τομέα, σε συνδυασμό με τα ηλικιακά και μαθησιακά χαρακτηριστικά των παιδιών αλλά και με τις επικρατούσες συνθήκες τόσο στη σχολική τάξη/μονάδα όσο και στο οικογενειακό περιβάλλον, ο/η εκπαιδευτικός αξιοποιεί και επιλέγει από ένα ευρύ φάσμα στρατηγικών, κατάλληλες μεθόδους διδασκαλίας, μάθησης επικοινωνίας και συνεργασίας με τους/τις μαθητές/μαθήτριες του/της, **και δύναται κατά την έναρξη του σχολικού έτους**, μέσω ενός συνολικού εκπαιδευτικού σχεδιασμού να προσφέρει ικανό διδακτικό χρόνο, **έως τρεις εβδομάδες**, για την κάλυψη ενδεχόμενων μαθησιακών κενών/υστερήσεων τους. Επίσης, η κάλυψη ενδεχόμενων μαθησιακών κενών/υστερήσεων των μαθητών/τριών δύναται να αντιμετωπίζεται **και κατά τη ροή εξέλιξης της διδακτέας ύλης στη διάρκεια του σχολικού έτους**, όταν ένα μαθησιακό περιεχόμενο ή μία έννοια επανέρχεται σε διευρυμένη μορφή.

Σε συνέχεια των αναγκαίων επαναλήψεων/ανακεφαλαιώσεων και εφόσον παρατηρούνται σοβαρές μαθησιακές ελλείψεις, οι οποίες για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά, προτείνεται σε επίπεδο σχολικής μονάδας, η ενεργοποίηση και η αξιοποίηση κάθε δυνατότητας που υπάρχει, του αντισταθμιστικού θεσμού της Ενισχυτικής Διδασκαλίας.

Επιπροσθέτως, προτείνεται να αξιοποιηθούν και οι «*Οδηγίες διδασκαλίας της Γλώσσας, των Μαθηματικών, των Κοινωνικών και Φυσικών Επιστημών, της Αισθητικής Αγωγής, των ΤΠΕ και των Ξένων Γλωσσών στα δημοτικά σχολεία για το σχολικό έτος 2021-2022*».

Εν τέλει, οι εκπαιδευτικοί του δημοτικού σχολείου καλούνται, κατά την έναρξη της σχολικού έτους 2021-2022, να αναπτύξουν τη συνεργατικότητα με τους όλους τους εμπλεκόμενους συντελεστές στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενεργώντας με παιδαγωγική ευρύτητα, αποτελεσματικότητα και ευελιξία, με σκοπό να ενδυναμώσουν τις κοινωνικές, συναισθηματικές και γνωστικές δεξιότητες των μαθητών/τριών τους, συμβάλλοντας στην ολιστική ανάπτυξή τους.

Με βάση τα παραπάνω θεωρούμε αναγκαία και σημαντικά με την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022, ανά τάξη και στα παρακάτω γνωστικά αντικείμενα, τα ακόλουθα:

Οδηγίες επανάληψης για το δημοτικό σχολείο, σχολικού έτους 2021-2022**Α΄ Τάξη**

Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, με την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022, η επικοινωνία και η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών του Δημοτικού και του Νηπιαγωγείου, όσον αφορά στους/στις μαθητές/τριες που θα φοιτήσουν στην Α΄ τάξη του Δημοτικού, προκειμένου να υπάρξει ενημέρωση σχετικά με το μαθησιακό, γνωστικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο των μαθητών/τριών ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο, η κατάλληλη υποστήριξη των μαθητών/τριών και των οικογενειών τους και να δοθεί η ευκαιρία στον/στην εκπαιδευτικό της Α΄ Δημοτικού, να σχεδιάσει και να οργανώσει στοχευμένα την ανατροφοδοτική διαδικασία και το εκπαιδευτικό του/της έργο.

Γλώσσα δημοτικού σχολείου**Γενικά**

Ο/η εκπαιδευτικός με τη διαγνωστική αξιολόγηση στην αρχή του σχολικού έτους μέσω κατάλληλων προφορικών ή γραπτών ερωτήσεων και διαλόγου που αναπτύσσει μέσα στην τάξη, μπορεί να διαπιστώσει: α) το βαθμό επίτευξης των στόχων του γλωσσικού μαθήματος της αντίστοιχης τάξης αλλά και το επίπεδο των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων που έχουν κατακτήσει οι μαθητές/τριες, β) τα συνήθη «λάθη» σε όλα τα γλωσσικά επίπεδα γ) τα γενικότερα προβλήματα γλωσσικής επικοινωνίας, καθώς και δ) τις ειδικότερες γλωσσικές ανάγκες όλων των μαθητών/τριών. Κύριο κριτήριο οποιασδήποτε μορφής αξιολόγησης είναι η αποτελεσματικότητα κάθε είδους λόγου σχετικά με το σκοπό τον οποίο επιδιώκει ο μαθητής/η μαθήτρια, καθώς και η αποδεκτότητά του, ως συνόλου. Η τελευταία μπορεί να αναλυθεί σε επιμέρους κριτήρια αξιολόγησης, όπως η καταλληλότητα του περιεχομένου, της διατύπωσης, του λεξιλογίου και του ύφους, η ορθότητα της σύνταξης και της μορφολογίας, η ορθογραφία και η γενική εικόνα του κειμένου (γραπτού ή προφορικού).

Σε κάθε περίπτωση, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν αλλά και να διαφοροποιηθούν από τις παρακάτω προτάσεις-κατευθύνσεις, ανάλογα με τις ειδικότερες και διακριτές μαθησιακές και γνωστικές συνθήκες που επικρατούν στις τάξεις - τμήματά τους, κατόπιν της αρχικής-διαγνωστικής αξιολόγησης που θα προβούν στην αρχή του νέου σχολικού έτους στους/στις μαθητές/τριές τους, προκειμένου να διαπιστώσουν το αντίστοιχο μαθησιακό και γνωστικό επίπεδό τους, δηλαδή τις απαραίτητες προαπαιτούμενες μαθησιακές διαδικασίες και γνώσεις που πρέπει να έχουν από την προηγούμενη τάξη, ώστε απρόσκοπτα και αποτελεσματικά να μπορούν να συνεχίσουν τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος το νέο σχολικό έτος.

Για το σκοπό αυτό, μπορούν να αξιοποιηθούν τα αντίστοιχα σχολικά εγχειρίδια, δραστηριότητες από τα εμπλουτισμένα σχολικά εγχειρίδια, το φωτόδενδρο ή δραστηριότητες, ασκήσεις και εργασίες που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, αξιοποιώντας όλες τις προσεγγίσεις που προβλέπονται από το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ).

Εν γένει, με την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022, προτείνεται να δοθεί προτεραιότητα σε επαναλήψεις και σε ανακεφαλαιώσεις αλλά και στη διδασκαλία βασικών εννοιών του γλωσσικού μαθήματος της προηγούμενης σχολικής τάξης, τις οποίες ενδεχομένως είτε δε διδάχθηκαν καθόλου/επαρκώς, είτε ο/η εκπαιδευτικός εντοπίζει ότι δυσκολεύουν την πλειονότητα των μαθητών/μαθητριών του τμήματός/τάξης του/της.

Β΄ Τάξη

Ειδικότερα προτείνονται για εμπέδωση και επανάληψη:

- Αφήγηση μιας ιστορίας, ενός παραμυθιού, ενός σύντομου διαλόγου ενός ανέκδοτου, ενός απλού θεατρικού έργου που άκουσε ο μαθητής/ η μαθήτρια. Άσκηση στην ορθή προφορά

λέξεων και στη φωνητική επιτέλεση γλωσσικών πράξεων. Άσκηση στην προφορά συνδυασμού φθόγγων π.χ. Πέμπτη, εκστρατεία και στον σχηματισμό / ή τη συμπλήρωση προφορικών προτάσεων Επίσης, ανάλυση/ σύνθεση λέξεων σε συλλαβές και γράμματα, άσκηση στην ορθή άρθρωση των φθόγγων που αντιστοιχούν στα γράμματα και στην αναζήτηση μιας συγκεκριμένης λέξης σε λεξικό. Τέλος, εξάσκηση στον τονισμό των λέξεων, και στην ανάγνωση των δίγραφων, ει, οι, μπ, ντ, στ, γγ-γκ, τζ, (ντζ), αυ (αβ, αφ) και των συμπλεγμάτων.

- Παραγωγή γραπτού λόγου σύμφωνα με τα βιώματα, τις γνώσεις και τα αναγνώσματα του μαθητή/της μαθήτριας, π.χ. ενός απλού και σύντομου κειμένου, μιας πρόσκλησης, μιας ευχής, μιας ανακοίνωσης, με σωστή σύνταξη, ορθογραφία και τονισμό και με την αξιοποίηση των βασικών σημείων στίξης. Επίσης, άσκηση στον σχολιασμό γραπτών κειμένων που έγραψε ο ίδιος ο μαθητής / η ίδια η μαθήτρια ή κάποιος/α άλλος/η συμμαθητής/ συμμαθήτριά του/της και στη διαδικασία της αυτοδιόρθωσης/ αυτοαξιολόγησης και της αλληλοδιόρθωσης γραπτών κειμένων.

- Χρήση κατάλληλων λέξεων και εκφράσεων, που ικανοποιούν τις ανάγκες για καθημερινή επικοινωνία, για παράδειγμα, ο μαθητής / η μαθήτρια: α) να επιλέγει λέξεις από το περιεχόμενο του κειμένου που επεξεργάζεται και να τις ομαδοποιεί, ανάλογα με τη σημασία, τη μορφή και το θέμα τους, β) να ασχολείται με παιχνίδια αντίθετων λέξεων, να σχηματίζει, να συμπληρώνει προφορικές προτάσεις, να κάνει σχόλια για δυσνόητες και άγνωστες λέξεις, και γ) να συμπληρώνει ή και να εμπλουτίζει ημιτελείς προτάσεις.

- Τα βασικά στοιχεία της δομής και της λειτουργίας της γλώσσας όπως, οπτική εικόνα παραγράφου, φράση, λέξη, κεφαλαίο γράμμα, μικρό γράμμα, τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, θαυμαστικό και η σύνταξη απλών προτάσεων και κειμένων, για παράδειγμα προτείνονται: α) παιγνιώδεις εργασίες με την αλλαγή της θέσης των λέξεων ή των μικρότερων φράσεων που συγκροτούν μια πρόταση, β) παιγνιώδεις ασκήσεις επαύξησης ή μείωσης σε ελάχιστα συστατικά προτάσεων με βασική δομή του τύπου P, Y-P, Y-P-A, Y-P-K., γ) ανάλυση επαυξημένων προτάσεων με ερωτήσεις του τύπου: ποιος, τι κάνει, πότε, πού κτλ. και σύνδεση κύριων προτάσεις με το «και».

- Επιπλέον, στη γραμματική σε συνδυασμό με την ορθογραφία, οι μαθητές/μαθήτριες: α) να επαναλάβουν την ορθή γραφή των - ρια, - δια, - πια, την ορθή γραφή των θηλυκών σε –α και –η, των ουδέτερων σε –ο και –ι και των αρσενικών σε –ος και –ης, β) να θυμηθούν τον σχηματισμό του ενικού και πληθυντικού αριθμού, τη διάκριση της ορθογραφίας των άρθρων: της, τις και τον, των και γ) να επαναλάβουν τον Ενεστώτα του ρήματος είμαι, την ορθογραφία των καταλήξεων του Ενεστώτα της ενεργητικής φωνής της α' συζυγίας, του Αορίστου και την ορθογραφία των ρημάτων του αορίστου σε –ισα και –ησα και τέλος των ρημάτων σε –ίζω, -εύω, -αίνω και -ώνω.

Εν τέλει, να δοθεί έμφαση στην ανάγνωση κειμένου με σχετική ευχέρεια και κατανόηση του κειμένου (ακόμα και αν το κείμενο έχει έκταση μιας μικρής παραγράφου) και στην κατάκτηση του μηχανισμού γραφής προκειμένου για την παραγωγή γραπτού κειμένου με νόημα (χρήση της βασικής συντακτικής δομής και βασικού λεξιλογίου ακόμα και αν το κείμενο αφορά μιας μικρής παραγράφου 4-5 σειρών). Γιατί γραφή σημαίνει παραγωγή κειμένων και ανάγνωση σημαίνει κατανόηση κειμένων.

Γ' Τάξη

Ειδικότερα προτείνονται για εμπέδωση και επανάληψη:

1. Κειμενικό επίπεδο

- Αναγνώριση γραπτών μηνυμάτων του περιβάλλοντος, απαντητική ετοιμότητα στον προφορικό λόγο, αναδιήγηση, συμμετοχή σε συζήτηση και διατύπωση γνώμης.
- Ανάπτυξη προφορικού διαλόγου (εντός περίπτωσης επικοινωνίας).
- Μετατροπή κειμένων κόμικς σε συνεχές γραπτό κείμενο, μετατροπή συνεχούς κειμένου σε διάλογο και οργάνωση ιστορίας (αρχή, μέση, τέλος).

- Παραγωγή γραπτού λόγου: ανακοινώσεις, δημιουργία αφίσας, δημιουργία λεζάντας εικόνων, δημιουργία γραπτής πρόσκλησης, ευχετήριων καρτών, επιστολών.
- Επεξηγηματικός λόγος, προφορική και γραπτή περιγραφή προσώπου, αντικειμένων, χώρου.
- Κατανόηση και παραγωγή αφηγηματικού κειμένου, αφήγηση γεγονότος, προφορική και γραπτή έκφραση συναισθημάτων, σχολιασμός φωτογραφίας.
- Κατανόηση κατευθυντικού λόγου: Οδηγίες χρήσης/κατασκευής, κανόνες παιχνιδιού παροχή προφορικών οδηγιών, γραπτοί κανόνες παιχνιδιού, γραπτές οδηγίες χρήσης/κατασκευής.

2. Λεξικογραφικό επίπεδο

- Κατάτμηση λέξεων σε συλλαβές, συλλαβισμός, αναγνώριση μονοσύλλαβων, δισύλλαβων, τρισύλλαβων και πολυσύλλαβων λέξεων.
 - Αναγνώριση οξύτωνων, παροξύτωνων, προπαροξύτωνων λέξεων και άτονων λέξεων.
 - Χρήση βασικών ορθογραφικών συμβάσεων: δίψηφων φωνηέντων και σύμφωνων, σ και ς, διπλών συμφώνων, τελικών συμφώνων, ομοίων συμφώνων και συνδυασμού φωνηέντων.
 - Αναγνώριση των σημείων στίξης.
 - Διάκριση και χρήση: των – τον, τις / της / στις, πληθυντικού αρσενικών (-οι), θηλυκού (-η), ουδετέρου (-ι) και α΄ προσώπου οριστικής ρημάτων (-ω) και ουδετέρων (-ο).
 - Αναγνώριση και χρήση του οριστικού και του αορίστου άρθρου.
 - Κλίση αρσενικών, θηλυκών, ουδετέρων
 - Κύρια ονόματα και κοινά.
 - Αναγνώριση και χρήση επιθέτου και παραθετικών των επιθέτων, κλίση επιθέτων.
 - Αναγνώριση και χρήση της προσωπικής αντωνυμίας.
 - Αναγνώριση και χρήση των αριθμητικών.
 - Αναγνώριση και χρήση των ρημάτων: είμαι και έχω.
 - Κλίση ρημάτων α΄ συζυγίας σε -ω (διάκριση καταλήξεων: -ώνω, -εύω, -αίνω, -ίζω), αναγνώριση και χρήση του Παρατατικού, του Αορίστου και της Προστακτικής.
 - Αναγνώριση και χρήση επιρρημάτων, και χρονικών και τοπικών προσδιορισμών.

Λεξιλόγιο: Χρήση λεξικού: αλφαβήτιση και ορισμοί. Συνώνυμες και αντίθετες λέξεις. Σύνθετες λέξεις. Οι μέρες της εβδομάδας και οι μήνες. Ουσιαστικά, ρήματα και επίθετα που δηλώνουν συναίσθημα. Υπώνυμα, υπερώνυμα.

Δ΄ Τάξη

Ειδικότερα προτείνονται για εμπέδωση και επανάληψη:

1. Κειμενικό επίπεδο

Αναφορικός Λόγος: Περιγραφή: έκφραση ενός προσωπικού προβλήματος (θέμα του προβλήματος, αιτία, λύσεις), έκφραση συναισθημάτων, περιγραφή αντικειμένου, περιγραφή ζώων και τοπίων αξιοποιώντας πληροφοριακό υλικό, περιγραφή ενός ομαδικού παιχνιδιού, αναγνώριση δομής μιας περιγραφής.

Αναφορικός Λόγος: Αφήγηση: διήγηση εμπειριών και γεγονότων, αναζήτηση και παροχή πληροφοριών, αφήγηση ενός περιστατικού με τη βοήθεια εικόνων, αναδιήγηση ιστοριών, σύνδεση συμβάντων μιας αφήγησης με βάση τον χρόνο και τις αιτίες, περιγραφή χαρακτήρων και συμπεριφορών, συμπλήρωση μιας ημιτελούς ιστορίας, σύνταξη τίτλων αφηγημένων ιστοριών, σύνταξη διαλόγων που ενσωματώνονται σε ιστορίες, περιληπτική απόδοση του νοήματος ενός κειμένου, τιτλοφόρηση παραγράφων, αφήγηση με φανταστικά και πραγματικά

στοιχεία, έκφραση συναισθημάτων σε μια αφήγηση, πρόβλεψη για την εξέλιξη της πλοκής μιας ιστορίας, διατύπωση (προφορικά και γραπτά) σε πλάγιο λόγο, ενός διάλογου.

Κατευθυντικός Λόγος: Οδηγία, Επιχειρηματολογία: εκτέλεση αλλά και σύνταξη οδηγιών, επιχειρηματολογία για τις επιλογές σε διάφορες περιστάσεις, σύνταξη προσκλήσεων ανάλογα με τον παραλήπτη, έκφραση και συζήτηση διάφορων απόψεων σχετικά με γεγονότα, διατύπωση ερωτήσεων για τη συλλογή πληροφοριών, σύνταξη ανακοινώσεων, παραγωγή προφορικών και γραπτών αναφορών με χρήση δοσμένου πληροφοριακού υλικού

2. Λεξικογραμματικό επίπεδο

- Ονομασία συλλαβών και κανόνες συλλαβισμού.
- Οριστικό και αόριστο άρθρο
- Δομή πρότασης: Υ-P και Υ -P -A
- Ουσιαστικά: αριθμοί, γένη, πτώσεις, κλίση ουσιαστικών.
- Κύρια ονόματα, Κύρια Εθνικά Ονόματα.
- Το επίθετο: η λειτουργία του επιθέτου σε περιγραφικά κείμενα, το επίθετο πολύς, παραθετικά επιθέτων, αριθμητικά επίθετα.
- Προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες.
- Τα βοηθητικά ρήματα είμαι και έχω (οριστική Ενεστώτα)
- Ρήματα: Ενεστώτας (οριστική ενεργητικής και παθητικής φωνής), ο αόριστος και ο παρατατικός στην ενεργητική, Διάκριση παρατατικού και αορίστου, η προστακτική Ενεστώτα και Αορίστου, ο μέλλοντας Στιγμιαίος και ο Εξακολουθητικός, διάκριση μέλλοντα Εξακολουθητικού και μέλλοντα Στιγμιαίου, ο μέλλοντας της ενεργητικής φωνής, μετοχές ενεργητικής φωνής.
- Ευθύς και πλάγιος λόγος.
- Επιρρήματα (χρονικά, τροπικά).
- Η υποτακτική σύνδεση στην αφήγηση με χρονικούς και αιτιολογικούς συνδέσμους.
- Σημεία στίξης.
- Τονισμός των μονοσύλλαβων λέξεων ή, πού, πώς. Τα ερωτηματικά πού και πώς.
- Ορθογραφία του καταληκτικού μέρους των ουδέτερων ουσιαστικών σε -ι και -ο, των ρημάτων σε -ίζω και -ώνω, καταλήξεων μετοχών (-ώντας/-οντας), το τελικό -ν.

Λεξιλόγιο: οικογένειες λέξεων, κυριολεκτική και μεταφορική σημασία λέξεων ή φράσεων, συνώνυμα, αντίθετα, σύνθετες λέξεις, ομώνυμα, παραγωγή λέξεων.

Ε' τάξη

Ειδικότερα προτείνονται για εμπέδωση και επανάληψη:

1. Κειμενικό επίπεδο

Αναφορικός Λόγος: Περιγραφή, Αφήγηση: βιωματική αναδιήγηση, αφήγηση του ίδιου γεγονότος από διαφορετική οπτική γωνία, αφήγηση μιας περιπέτειας, αφήγηση με στοιχεία περιγραφής, περιγραφή ενός κτιρίου, ενός επαγγέλματος, ενός ατυχήματος, ενός ζώου, αναγνώριση δομής μιας περιγραφής, περιληπτική απόδοση του νοήματος ενός κειμένου.

Κατευθυντικός Λόγος: Οδηγία, Επιχειρηματολογία: εκτέλεση και σύνταξη οδηγιών και κανόνων, σύνταξη προσκλήσεων, επιχειρηματολογία για τις επιλογές σε διάφορες περιστάσεις.

2. Λεξικογραμματικό επίπεδο

- Η λειτουργία των αναφορικών, ερωτηματικών, αυτοπαθών, αορίστων και οριστικών αντωνυμιών.
- Η χρήση των συνδέσμων (χρονικών, συμπλεκτικών, ειδικών, αντιθετικών).

- Η δομή πρότασης: Υ-Ρ και Υ -Ρ -Α
- Από τα ουσιαστικά: ανισοσύλλαβα αρσενικά, προπαροξύτονα αρσενικά σε -ος, θηλυκά σε -α και -η, ουδέτερα σε -ος και -μα.
- Τα κύρια και κοινά ονόματα. Τα εθνικά ουσιαστικά.
- Από τα επίθετα: το επίθετο πολύς, παραθετικά επιθέτων, αριθμητικά επίθετα.
- Από τα ρήματα: όλοι οι χρόνοι των ρημάτων της α' συζυγίας στην ενεργητική και την παθητική φωνή, καθώς και η χρήση και η κλίση των εγκλίσεων. Τα ρήματα της β' συζυγίας στον ενεστώτα και τον παρατατικό της ενεργητικής φωνής. Ανώμαλα ρήματα.
- Η ενεργητική και η παθητική μετοχή.
- Ο ευθύς και ο πλάγιος λόγος.
- Τα επιρρήματα (χρονικά, τροπικά).
- Τα σημεία στίξης.
- Τα πάθη φωνηέντων

Λεξιλόγιο: οικογένειες λέξεων, κυριολεκτική και μεταφορική σημασία λέξεων ή φράσεων, συνώνυμα, αντίθετα, σύνθετες λέξεις, παραγωγή λέξεων, περιεκτικά.

Στ' τάξη

Ειδικότερα προτείνονται για εμπέδωση και επανάληψη:

- Η δομή κειμένων αναφορικού λόγου, στα οποία ανήκουν κυρίως, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα, τα αφηγηματικά κείμενα και διάφορα είδη περιγραφικών κειμένων (αφήγηση ιστορίας περιγραφή γεγονότος. Ο /η μαθητής/τρια να διαπιστώνει και συνειδητοποιεί, τη χρήση των χρόνων (παρόντος, παρελθόντος, μέλλοντος), τις διαφορές που επιφέρει στη λειτουργία του αφηγηματικού κειμένου η χρήση χρόνων παρελθόντος εναλλακτικά με εκείνους του παρόντος και τις διαφορές στη χρήση των χρόνων σε περιγραφικά κείμενα.
- Οι ιδιαιτερότητες της δομής διαφόρων ειδών περιγραφικών κειμένων. Επίσης, η επιλογή και η χρήση των κατάλληλων γλωσσικών μέσων για την παραγωγή των συγκεκριμένων κειμένων σε διαφορετικό επικοινωνιακό πλαίσιο κάθε φορά, έτσι ώστε ο/η μαθητής/τρια να εμπεδώσει: τα επίθετα, τους τοπικούς προσδιορισμούς, τις αιτιολογικές προτάσεις, τα άρθρα και τα αριθμητικά.
- Τις διαφορετικές λειτουργίες της ονοματικής και της ρηματικής φράσης σε ίδιο περιβάλλον, τις διαφορές απλής και επαυξημένης πρότασης και τη χρήση της μεταφοράς. Επίσης, τις διαφορές που επιφέρει στη λειτουργία του αφηγηματικού κειμένου η χρήση χρόνων παρελθόντος εναλλακτικά με εκείνους του παρόντος και τις διαφορές στη χρήση των χρόνων σε αφηγηματικά και περιγραφικά κείμενα.
- Η επιλογή και η χρήση των κατάλληλων γλωσσικών μέσων για την παραγωγή των αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων σε διαφορετικό επικοινωνιακό πλαίσιο κάθε φορά και οι μαθητές/τριες να εμπεδώσουν: α) την παρατακτική - υποτακτική σύνδεση, β) τις ασύνδετες προτάσεις, γ) τις υποθετικές προτάσεις, δ) τις ονοματικές και ρηματικές φράσεις, ε) τα είδη ανεξάρτητων προτάσεων.
- Η δομή διαφόρων ειδών κατευθυντικών κειμένων (καθοδηγητικά κείμενα) και η επιλογή και η χρήση των κατάλληλων γλωσσικών μέσων για την παραγωγή των συγκεκριμένων κειμένων σε διαφορετικό επικοινωνιακό πλαίσιο κάθε φορά, έτσι ώστε ο/η μαθητής/τρια να επαναλάβει και να εμπεδώσει, κυρίως: α) τις εγκλίσεις, β) τις τελικές προτάσεις, γ) τις αποτελεσματικές προτάσεις, γ) τα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων, δ) την κλίση σύνθετων ρημάτων με εσωτερική αύξηση.
- Η επιλογή και η χρήση των κατάλληλων γλωσσικών μέσων για την παραγωγή των κατευθυντικών κειμένων σε διαφορετικό επικοινωνιακό πλαίσιο κάθε φορά (π.χ. κείμενα ενημερωτικά και επιστημονικά, οδηγίες κατασκευής). Ειδικότερα, για την επιστολή και την πρόσκληση, ως είδη κειμένων, να δοθεί η ευκαιρία να γίνουν παρατηρήσεις ως προς τις

αλλαγές ύφους (επίσημο-ανεπίσημο) ανάλογα με τον αποδέκτη. Ο/η μαθητής/τρια να εμπεδώσει: α) το σχήμα Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο / Υποκείμενο-Ρήμα-Κατηγορούμενο, β) τις αντωνυμίες (λειτουργία και κλίση), γ) την ενεργητική- παθητική σύνταξη: η λειτουργία της ενεργητικής και παθητικής σύνταξης και η συντακτική και σημασιολογική ιδιαιτερότητα του μετασχηματισμού από τη μία σύνταξη στην άλλη.

- Οι ιδιαιτερότητες των κειμένων επιχειρημάτων (π.χ. ενημερωτικά κείμενα, άρθρα εφημερίδων και περιοδικών, κείμενα σχολικών εργασιών, διαφημιστικά κείμενα, προγράμματα). Επίσης, η επιλογή και η χρήση των κατάλληλων γλωσσικών μέσων για την παραγωγή των συγκεκριμένων κειμένων σε διαφορετικό επικοινωνιακό πλαίσιο κάθε φορά.
- Λεξιλόγιο: Εκφράσεις και συμφράσεις, συνώνυμα, αντώνυμα (αντίθετα), κυριολεξία, παρομοίωση, μεταφορά, Οικογένειες λέξεων, σύνθεση με λόγιες προθέσεις, χρήση λέξης μέσα σε ένα δεδομένο επικοινωνιακό πλαίσιο, ορισμοί, αναζήτηση στο λεξικό τη σημασία ή τις διαφορετικές σημασίες μιας λέξης, αναγραμματισμοί, αντιστοιχίσεις λέξεων και φράσεων, αξιοποίηση νέων λέξεων κατά τη σύνθεση προτάσεων, απλών ιστοριών κτλ.
- **Ορθογραφία:** εξήγηση ορθογραφίας των λέξεων συνδέοντάς την με την ετυμολογία και τη γραμματική, ομαδοποίηση λαθών και η διόρθωσή τους (αυτοδιόρθωση ή ετεροδιόρθωση) εξηγώντας παράλληλα γιατί είναι λανθασμένες ορθογραφικά οι λέξεις που διορθώνουν, σωστή χρήση των σημείων στίξης σε προτάσεις ή σε κείμενο, υπογράμμιση μέσα σε κείμενο ή σε προτάσεις, λέξεων με μια συγκεκριμένη ορθογραφική απόδοση (π.χ. ουσιαστικά και επίθετα που λήγουν σε -οι).

Επισημαίνεται, ότι τις περισσότερες φορές γίνεται σύνδεση του λεξιλογίου με την ορθογραφία, έτσι ώστε οι λεξιλογικές δραστηριότητες να λειτουργούν ταυτόχρονα και ως ορθογραφικές.

Μαθηματικά δημοτικού σχολείου**Γενικά**

Προτείνεται, με την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022, να δοθεί προτεραιότητα σε επαναλήψεις και σε ανακεφαλαιώσεις αλλά και στη διδασκαλία βασικών εννοιών των Μαθηματικών της προηγούμενης σχολικής τάξης, οι οποίες ενδεχομένως είτε δε διδάχθηκαν καθόλου/επαρκώς, είτε ο/η εκπαιδευτικός εντοπίζει ότι δυσκολεύουν την πλειονότητα των μαθητών/μαθητριών του τμήματός/τάξης του/της.

Οι βασικές θεματικές περιοχές και τα περιεχόμενα γύρω από τα οποία αναπτύσσονται οι κεντρικοί στόχοι του μαθήματος των Μαθηματικών για τις μικρές τάξεις του Δημοτικού είναι: **οι αριθμοί - οι πράξεις τους και η άλγεβρα, η γεωμετρία - ο χώρος και οι μετρήσεις** και επιπροσθέτως για τις μεγάλες τάξεις: **τα Στοχαστικά Μαθηματικά** (Στατιστική και Πιθανότητες). *Σε κάθε περίπτωση, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει αλλά και να διαφοροποιηθεί από τις παρακάτω προτάσεις-κατευθύνσεις, ανάλογα με τις ιδιαίτερες μαθησιακές και γνωστικές συνθήκες που επικρατούν στην τάξη – τμήμα του/της, κατόπιν της αρχικής-διαγνωστικής αξιολόγησης που θα προβεί στην αρχή του νέου σχολικού έτους στους/στις μαθητές/τριές του/της, προκειμένου να διαπιστώσει το αντίστοιχο γνωστικό επίπεδό τους, δηλαδή τις απαραίτητες προαπαιτούμενες γνώσεις που πρέπει να έχουν από την προηγούμενη τάξη, ώστε απρόσκοπτα και αποτελεσματικά να μπορούν να συνεχίσουν τη διδασκαλία των μαθηματικών εννοιών κατά τη διάρκεια του νέου σχολικού έτους.*

Για την επίτευξη των παραπάνω μπορούν να αξιοποιηθούν τα αντίστοιχα σχολικά εγχειρίδια, δραστηριότητες από τα εμπλουτισμένα σχολικά εγχειρίδια του ψηφιακού σχολείου <http://ebooks.edu.gr/>, το φωτόδενδρο <http://photodentro.edu.gr/aggregator/> ή δραστηριότητες, ασκήσεις και προβλήματα που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, αξιοποιώντας κυρίως ανακαλυπτικές-διερευνητικές προσεγγίσεις.

Β΄ τάξη

Προτείνονται για επανάληψη:

Αριθμοί-πράξεις, άλγεβρα

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να μπορούν να απαγγέλλουν, να διαβάζουν, να γράφουν, να διατάσσουν και να συγκρίνουν τους φυσικούς αριθμούς αρχικά μέχρι το 20 και κατόπιν έως το 100. Επίσης, οι μαθητές/τριες να επαναλάβουν τις πράξεις της πρόσθεσης και της αφαίρεσης με αριθμούς μέχρι το 20 και να κάνουν απλές πράξεις μέχρι το 100. Ακόμη, στα αθροίσματα προτείνεται να μπορούν να αξιοποιούν τη λογική του υπολογισμού με τη μέθοδο της υπέρβασης της δεκάδας καθώς και την αντίστροφη διαδικασία, δηλαδή την αφαίρεση. Ακολούθως, να μπορούν να διαχειρίζονται καταστάσεις επανάληψης ίσων ποσοτήτων και διαμερισμού (μερισμού).

Γεωμετρία-χώρος, μετρήσεις

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να μπορούν να αναγνωρίζουν, να ονομάζουν και να ταξινομούν τα γεωμετρικά σχήματα και να διακρίνουν τα γεωμετρικά στερεά (κύβος, ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο, κύλινδρος και σφαίρα). Επίσης, να έχουν μια πρώτη επαφή με τις έννοιες του χρόνου, της μάζας και του μήκους.

Γ΄ τάξη

Προτείνονται για επανάληψη:

Αριθμοί-πράξεις, άλγεβρα

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να μπορούν να απαγγέλλουν, να διαβάζουν, να γράφουν και να διατάσσουν τους φυσικούς αριθμούς μέχρι το

1.000. Να εκτελούν τις πράξεις της πρόσθεσης και της αφαίρεσης με αριθμούς μέχρι το 100 και να κάνουν απλές πράξεις μέχρι το 1.000. Ακόμη, να επαναλάβουν δραστηριότητες με τις συνηθισμένες τεχνικές εκτέλεσης των πράξεων της πρόσθεσης και της αφαίρεσης με διψήφιους και τριψήφιους αριθμούς με ή χωρίς κρατούμενα, να διακρίνουν ότι πρόσθεση και η αφαίρεση είναι αντίστροφες πράξεις και να μπορούν να κάνουν επαλήθευση των πράξεων αυτών. Επίσης, να θυμηθούν την πράξη του πολλαπλασιασμού και ως επαναλαμβανόμενη πρόσθεση, να επαναλάβουν τη συνήθη προφορική πρακτική του νοερού πολλαπλασιασμού (προπαίδεια) και των γραπτών οριζόντιων γινομένων και τέλος να εξοικειωθούν με την έννοια του διαμερισμού (μερισμού), που παραπέμπει στη διαίρεση.

Γεωμετρία-χώρος, μετρήσεις

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να μπορούν να σχεδιάζουν, να αναπαράγουν γεωμετρικά σχήματα και να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των σχημάτων αυτών. Ακόμη, να μπορούν να σχεδιάζουν ευθύγραμμα τμήματα και ευθείες και να διακρίνουν τα γεωμετρικά στερεά (κύβος, τριγωνική πυραμίδα, ορθογώνιο παραλληλεπίπεδο, κύλινδρος και σφαίρα). Επίσης, οι μαθητές/τριες να εμπλακούν σε δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις για τις έννοιες του χρόνου, της μάζας και του μήκους.

Δ' τάξη

Προτείνονται για επανάληψη:

Αριθμοί-πράξεις, άλγεβρα

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να μπορούν να απαγγέλλουν, να διαβάζουν, να γράφουν και να διατάσσουν αριθμούς μέχρι το 10.000. Να εκτελούν τις πράξεις της πρόσθεσης και της αφαίρεσης φυσικών αριθμών μέχρι το 1.000. Να επαναλάβουν τα κλάσματα (κλασματικές μονάδες, απλά κλάσματα, ισοδυναμία και σύγκριση κλασμάτων) και τους δεκαδικούς αριθμούς με τη βοήθεια κατάλληλων αναπαραστάσεων. Επίσης, να κάνουν επανάληψη στον πίνακα του πολλαπλασιασμού (προπαίδεια) και τον αλγόριθμο του πολλαπλασιασμού και της διαίρεσης φυσικών αριθμών (αλγόριθμος της διαίρεσης με μονοψήφιο διαιρέτη).

Γεωμετρία-χώρος, μετρήσεις

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να εξασκηθούν στην περιγραφή, αναπαραγωγή και σχεδιασμό γεωμετρικών σχημάτων και στερεών σωμάτων καθώς και στην εφαρμογή τεχνικών σχεδίασης κάθετων ευθειών με τη βοήθεια των γεωμετρικών οργάνων και να θυμηθούν τις έννοιες, ορθή γωνία, κορυφή, ακμή, και έδρα. Ακόμη, να θυμηθούν τη χρήση των μονάδων μέτρησης μήκους, χρόνου και μάζας.

Ε' τάξη

Προτείνονται για επανάληψη:

Αριθμοί-πράξεις, άλγεβρα

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να μπορούν να απαγγέλλουν, να διαβάζουν, να γράφουν και να διατάσσουν αριθμούς μέχρι το 1.000.000. Επίσης, να εκτελούν τις πράξεις της πρόσθεσης, της αφαίρεσης, του πολλαπλασιασμού (με τριψήφιο πολλαπλασιαστή) και της διαίρεσης φυσικών αριθμών, (αλγόριθμος Ευκλείδειας διαίρεσης και με διψήφιο διαιρέτη), που δεν ξεπερνούν το 100.000 και να διατάσσουν και συγκρίνουν αριθμούς έως το 1.000.000. Να επαναλάβουν τα δεκαδικά κλάσματα και τις πράξεις της πρόσθεσης και αφαίρεσης με δεκαδικούς αριθμούς.

Γεωμετρία-χώρος, μετρήσεις

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να επαναλάβουν, με τη βοήθεια γεωμετρικών οργάνων, τη χάραξη παράλληλων και κάθετων ευθειών και τον σχεδιασμό γεωμετρικών σχημάτων. Επίσης, να ασχοληθούν με δραστηριότητες υπολογισμού της περιμέτρου και του εμβαδού απλών γεωμετρικών σχημάτων. Ακόμη, να κάνουν επανάληψη,

με αντίστοιχες δραστηριότητες, στις μονάδες μέτρησης μήκους, επιφάνειας, χρόνου, χρήματος, μάζας και διαισθητικά της χωρητικότητας.

Στατιστική

Οι μαθητές/τριες να ασχοληθούν, εν συντομία, με κατάλληλες δραστηριότητες συλλογής, οργάνωσης, αναπαράστασης και ερμηνείας ερευνητικών δεδομένων.

Στ' τάξη

Προτείνονται για επανάληψη:

Αριθμοί-πράξεις, άλγεβρα

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να μπορούν να απαγγέλλουν, να διαβάζουν, να γράφουν και να διατάσσουν φυσικούς, κλασματικούς και δεκαδικούς αριθμούς. Επίσης, οι μαθητές/τριες να ασχοληθούν με δραστηριότητες για την αξία θέσης και τη στρογγυλοποίηση στους φυσικούς και δεκαδικούς αριθμούς. Ακόμη, να εκτελούν τις πράξεις της πρόσθεσης, της αφαίρεσης, του πολλαπλασιασμού και της διαίρεσης φυσικών, κλασματικών και δεκαδικών αριθμών. Επιπρόσθετα, να θυμηθούν τα πολλαπλάσια, τους διαιρέτες και κριτήρια διαιρετότητας στους φυσικούς αριθμούς.

Γεωμετρία-χώρος, μετρήσεις

Δραστηριότητες, προβλήματα και ασκήσεις με σκοπό οι μαθητές/τριες να επαναλάβουν, τα είδη γωνιών και τη μέτρησή τους, τα είδη τριγώνων ως προς τις γωνίες και ως προς τις πλευρές τους, τον υπολογισμό του μήκους κύκλου, την περίμετρο και το εμβαδόν των γνωστών γεωμετρικών σχημάτων και τον όγκο του κύβου. Τέλος, να επαναλάβουν τις μονάδες μέτρησης μήκους, μάζας, χρόνου, επιφάνειας και χωρητικότητας.

Στατιστική

Οι μαθητές/τριες να ασχοληθούν με δραστηριότητες συλλογής, οργάνωσης, αναπαράστασης και ερμηνείας ερευνητικών δεδομένων, τις χαρακτηριστικές τιμές δεδομένων, τη μέση τιμή και να θυμηθούν βασικές έννοιες των πιθανοτήτων.

Φυσικά, Γεωγραφία και Μελέτη Περιβάλλοντος δημοτικού σχολείου

- I. Φυσικά, (Τάξεις: Ε΄, Στ΄)
- II. Γεωγραφία, (Τάξεις: Ε΄, Στ΄)
- III. Μελέτη περιβάλλοντος (Τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄)

I. ΦΥΣΙΚΑ

Υπενθυμίζεται ότι ως βασικό εγχειρίδιο για τη διδασκαλία των Φυσικών στην Ε΄ και στην Στ΄ τάξη, προτείνεται το Τετράδιο Εργασιών και η διδακτική αξιοποίηση των εμπλουτισμένων βιβλίων από το ψηφιακό σχολείο <http://ebooks.edu.gr/> και μαθησιακών αντικειμένων από το photodentro.edu.gr

ΦΥΣΙΚΑ Ε΄ ΔΗΜΟΤΚΟΥ

Για το σχολικό έτος 2021 - 2022 οι εκπαιδευτικοί, λαμβάνοντας υπόψη την ύλη που είχε διδαχθεί στην Δ΄ τάξη στο μάθημα της Μελέτης του Περιβάλλοντος (από τα κεφάλαια των Φυσικών Επιστημών), κατά το προηγούμενο σχολικό έτος και στο βαθμό που επιτεύχθηκαν διδακτικοί και μαθησιακοί στόχοι, προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες, ώστε οι μαθητές να έχουν κατακτήσει τους προβλεπόμενους από το Πρόγραμμα Σπουδών στόχους για το σχολικό έτος 2021-22.

*Προτείνεται να διδαχθούν οι δύο πρώτες ώρες από την ύλη της Ε΄ Δημοτικού «Ερευνώντας και ανακαλύπτοντας» & «Πώς μελετάμε τον κόσμο γύρω μας» και στη συνέχεια να διδαχθεί σε 2 διδακτικές ώρες η **Ενότητα 5 από τη Μελέτη Περιβάλλοντος της Δ΄ τάξης «Γνωρίζουμε και προσέχουμε το σώμα μας», η οποία μάλιστα** θα μπορούσε να συνδυαστεί με τις γενικότερες οδηγίες του ΕΟΔΥ για την πρόληψη της αντιμετώπισης της πανδημίας του COVID19.*

Επίσης μετά τη διδασκαλία της **ενότητας 1. «Υλικά σώματα»** και εφόσον οι μαθητές κατά το προηγούμενο σχολικό έτος 2020-2021 δεν εκτέλεσαν τα πειράματα στη δια ζώσης διδασκαλία των μαθημάτων, μπορεί να αφιερωθούν **2 διδακτικές ώρες** προκειμένου να επαναληφθούν τα κεφάλαια **«1. Αναμειγνύουμε υλικά» και «2. Πώς διαχωρίζουμε το μείγμα;»** της ενότητας 6 «Μελετάμε το Φυσικό κόσμο» από τη Μελέτη Περιβάλλοντος της Δ΄ τάξης.

ΦΥΣΙΚΑ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΚΟΥ

Για το σχολικό έτος 2021 - 2022 οι εκπαιδευτικοί, λαμβάνοντας υπόψη τα μαθήματα που διενεργήθηκαν δια ζώσης και εξ αποστάσεως κατά το προηγούμενο σχολικό έτος είναι απαραίτητο να αφιερώνουν μια έως δύο διδακτικές ώρες για επανάληψη από τα Φυσικά της Ε΄ τάξης και την πραγματοποίηση των πειραμάτων που δεν έγιναν κατά τη δια ζώσης διδασκαλία, όταν διδάσκεται η αντίστοιχη ενότητα.

Επίσης προτείνεται το κεφάλαιο **«έμβια – άβια» και «Μεταδοτικές ασθένειες»** και τα **κεφάλαια μελέτης του ανθρώπινου σώματος (Αναπνευστικό, κυκλοφορικό και αναπαραγωγικό σύστημα)**, να συνδυαστούν με τις γενικότερες οδηγίες του ΕΟΔΥ για την πρόληψη της αντιμετώπισης της πανδημίας του COVID19 και να προταχθούν στην αρχή του σχολικού έτους.

Υπενθυμίζεται ότι το **κεφάλαιο της Μηχανικής έχει μεταφερθεί για διδασκαλία από την Ε΄ στην Στ΄ και προτείνεται να διδαχθεί μετά την ύλη της Στ΄.**

II. Γεωγραφία

Λαμβάνοντας υπόψη τους οι εκπαιδευτικοί την ύλη του μαθήματος της Μελέτης Περιβάλλοντος της Δ' τάξης, την απαραίτητη διδακτέα ύλη και τις σχετικές ενότητες που σχετίζονται με τη Γεωγραφία στο Πρόγραμμα Σπουδών της, έχουν τη δυνατότητα στο διάστημα των δυο πρώτων εβδομάδων του σχολικού έτους 2021-2022 επιλεκτικής επανάληψης ή και διδασκαλίας κεφαλαίων από τη Μελέτη Περιβάλλοντος της Δ' τάξης.

Προτείνεται να αφιερωθούν δύο διδακτικές ώρες για επαναληπτικά μαθήματα από τη μελέτη περιβάλλοντος της Δ' τάξης κυρίως **«1. Από τη θεματική Ενότητα: 1. ΕΛΛΑΔΑ – Η ΧΩΡΑ ΜΑΣ: Οι μαθητές και οι μαθήτριες να «διαβάζουν» ένα γεωμορφολογικό χάρτη, να αναγνωρίζουν, να μπορούν να ονομάζουν και να εντοπίζουν τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας, καθώς και τα βασικά γεωγραφικά τους χαρακτηριστικά. Να εντοπίζουν τους νομούς του δικού τους γεωγραφικού διαμερίσματος, να τους ονομάζουν, να αναγνωρίζουν τη σχετική θέση του νομού στον οποίο ζουν. Να έχουν μελετήσει τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά του νομού τους, το κλίμα, τη χλωρίδα, την πανίδα, τα προϊόντα, τη θέση και τον πληθυσμό πόλεων και χωριών του νομού, καθώς και τις βασικές ασχολίες των ανθρώπων και βασικά πολιτιστικά στοιχεία του νομού».**

Γεωγραφία Στ' τάξης

Για την ομαλή συνέχεια της μαθησιακής πορείας των μαθητών και των μαθητριών κατά το τρέχον σχολικό έτος (2021-2022), προτείνεται οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι θα διδάξουν το μάθημα της **Γεωγραφίας στην Στ' τάξη του δημοτικού σχολείου**, να ενημερωθούν για την πορεία της διδασκαλίας του μαθήματος στην Ε' τάξη (για τους μαθητές και μαθήτριές τους) κατά το σχολικό έτος 2020-2021 και κατά την κρίση τους να καλύψουν πιθανά κενά.

Η εμπειρία και η γνώση των εκπαιδευτικών για τους/τις μαθητές/μαθήτριες τους και τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους, επιτρέπει να επιλέξουν για κάθε τάξη/τμήμα της Στ' με τον καλύτερο τρόπο το περιεχόμενο αυτής της διδασκαλίας με βάση τους σκοπούς και τους στόχους του μαθήματος.

Για το σκοπό αυτό προτείνεται να διαθέσουν τις διδακτικές ώρες δύο εβδομάδων (2 ΔΩ) (ή και περισσότερες μετά από σχετική τεκμηρίωση) και όχι σε βάρος της διδασκαλίας της διδακτέας ύλης του τρέχοντος σχολικού έτους 2021-2022. Οι ανωτέρω διδακτικές ώρες δύναται να διατεθούν κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους όποτε από τους ίδιους κριθεί απαραίτητο, κυρίως για τη διδασκαλία βασικών στοιχείων από τη Γεωγραφία της Ελλάδας **«μορφή και σχήμα της Ελλάδας, πλεονεκτήματα της γεωγραφικής θέσης, τα σύνορα της Ελλάδας, βασικά γεωμορφολογικά στοιχεία της Ελλάδας, πελάγη, νησιά, ορεινούς όγκους, πεδιάδες, λίμνες, ποτάμια, τον πληθυσμό και τους νομούς της Ελλάδας».**

III. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Β' τάξη

1. Από τη θεματική Ενότητα: Η ομάδα (τάξη – σχολείο – οικογένεια)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να ορίζουν τη σχετική θέση αντικειμένων & προσώπων στην αίθουσα. Να βιώνουν την τάξη τους ως μια ομάδα, να κατανοούν τον τρόπο λειτουργίας, τις ανάγκες που ικανοποιεί, να συνεργάζονται και να τηρούν τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας στην τάξη. Η στοχοθεσία αυτής της ενότητας **μπορεί να συνδυαστεί με τις γενικότερες οδηγίες του ΕΟΔΥ για την πρόληψη της αντιμετώπισης της πανδημίας του COVID19.**

Κρίνεται σκόπιμο να επαναληφθούν ασκήσεις ετοιμότητας για την περίπτωση σεισμού ή έκτακτων περιστατικών.

2. Από τη θεματική Ενότητα: Ο χρόνος (χρόνος – ήλιος)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να συνδέουν μεταβολές που συμβαίνουν στον εαυτό τους και στους άλλους με το πέρασμα του χρόνου. Να χρησιμοποιούν απλούς τρόπους μέτρησης του χρόνου (ρολόγια – μέρες – μήνες - εποχές). Να συνδέουν τις θέσεις του ήλιου στον ουρανό με απλές έννοιες του χρόνου και την ανάγκη προστασίας από την ηλιακή ακτινοβολία.

3. Από τη θεματική Ενότητα: ο τόπος μου (σπίτι – γειτονιά – φυσικό περιβάλλον)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να περιγράφουν τους χώρους στους οποίους κινούνται (σπίτι – σχολείο – γειτονιά). Να προσεγγίζουν προβλήματα του τοπικού περιβάλλοντος και να τηρούν κανόνες υγιεινής & ασφάλειας. Να περιγράφουν τα κύρια χαρακτηριστικά του τοπικού περιβάλλοντος (π.χ. θάλασσα, νησιά, ποτάμια, λίμνες, βουνά και να τα συσχετίζουν με τις ανθρώπινες δραστηριότητες).

4. Από τη θεματική Ενότητα: Οι ανάγκες του ανθρώπου (ανάγκες – ανθρώπινο σώμα – αθλητισμός – αγαθά & επαγγέλματα)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να διακρίνουν τις βασικές ανάγκες που έχουν οι άνθρωποι για νερό, τροφή, ένδυση, κατοικία κ.λπ. και τους τρόπους κάλυψής τους. Να αναγνωρίζουν τη σημασία των αισθήσεων για την αντίληψη του κόσμου και την επικοινωνία με το περιβάλλον, καθώς και τη σημασία ανάπτυξης συνηθειών που συμβάλλουν στην διατήρηση της καλής υγείας (διατροφή – άσκηση).

5. Από τη θεματική Ενότητα: Πώς επικοινωνούμε (επικοινωνία - ΜΜΕ)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίζουν τα βασικά μέσα επικοινωνίας και την «κριτική ανάγνωση» των πληροφοριών.

6. Από τη θεματική Ενότητα: Ο πολιτισμός μας (παιχνίδια – ιστορία του τόπου - πολιτισμός)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίζουν σημαντικά στοιχεία από την τοπική ιστορία και τη λαϊκή παράδοση, καθώς και σημαντικά πολιτιστικά στοιχεία που συμβαίνουν στην περιοχή τους.

7. Από τη θεματική Ενότητα: Ερευνούμε το περιβάλλον (φυτά – ζώα – αντικείμενα – ηλεκτρική ενέργεια - ήχος)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν γνωστά φυτά και ζώα της περιοχής τους, να διακρίνουν τις βασικές ομοιότητες καθώς και τις διαφορές και τις μεταβολές που συμβαίνουν κατά τις τέσσερις εποχές. Να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τα ζώα που ζουν στην περιοχή τους. Να τα ταξινομούν σε βασικές ομάδες π.χ. θηλαστικά, ερπετά κλπ. Να αναγνωρίζουν αντικείμενα φτιαγμένα από διαφορετικά υλικά, να τα ταξινομούν σε στερεά, υγρά και αέρια.

Γ' τάξη

1. Από τη θεματική Ενότητα: ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίζουν την ταυτότητα του σχολείου τους, να έχουν κατανοήσει την έννοια και τη σημασία της ομάδας, καθώς και την αναγκαιότητα και τη λειτουργικότητα των κανόνων στο σχολείο και να προτείνουν δικές τους λύσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του σχολείου τους.

2. Από τη θεματική Ενότητα: Η ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΜΟΥ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία της συνοικίας τους (ανθρωπογενές περιβάλλον -κτίρια, κατοικίες, υπηρεσίες, ναούς, χώρους πρασίνου, κλπ), να αισθάνονται ενεργά μέλη της ευρύτερης κοινότητας και να αναλαμβάνουν δράσεις για τη βελτίωση του περιβάλλοντός της.

3. Από τη θεματική Ενότητα: Ο ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν εξοικειωθεί στον στοιχειώδη προσανατολισμό στον χώρο, με βάση τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα και με τον ορισμό της θέσης τους σε σχέση με την ανατολή και τη δύση του ήλιου.

4. Από τη θεματική Ενότητα: Ο ΧΡΟΝΟΣ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν έρθει σε επαφή με την έννοια της αλλαγής, της εξέλιξης και της μεταβολής, συνδέοντάς τες με το χρόνο. Να συνδέουν βασικές χρονικές έννοιες με τη δική τους βιολογική εξέλιξη και, γενικότερα, με τον κύκλο ζωής του ανθρώπου. Να γνωρίζουν τρόπους μέτρησης του χρόνου.

5. Από τη θεματική Ενότητα: ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΟΥ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναγνωρίζουν τις βασικές κοινές ανάγκες (ατομικές, τοπικές, παγκόσμιες) των ανθρώπων ως ατόμων και ως μελών της κοινότητας. Να έχουν κατανοήσει ότι οι άνθρωποι ζουν σε ομάδες για να καλύπτουν τις ανάγκες τους.

6. Από τη θεματική Ενότητα: ΤΑ ΖΩΑ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν γνωρίσει τους βασικούς παράγοντες επιβίωσης (τροφή, νερό, αέρας) και τα στάδια ανάπτυξης των ζώων, το μέγεθός τους, τον τρόπο ζωής τους, τις ανάγκες και τα προβλήματά τους, την ποικιλία των ειδών και τη σχέση με το περιβάλλον τους. Να ταξινομούν τα ζώα με κριτήριο τις διατροφικές τους συνήθειες. Να έχουν μάθει τους τρόπους προσαρμογής των ζώων στο φυσικό περιβάλλον.

7. Από τη θεματική Ενότητα: ΤΑ ΦΥΤΑ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίζουν τα φυτά, τις λειτουργίες τους και τον ρόλο τους στο περιβάλλον και στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων, τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη των φυτών: φως, νερό, αέρας και χώμα (θρεπτικά συστατικά). Να γνωρίζουν τα είδη των φυτών και να τα ταξινομούν σε δέντρα, θάμνους, πόες και σε φυλλοβόλα και αειθαλή. Να έχουν κατανοήσει τον ρόλο των φυτών στην ύπαρξη της ζωής, ως βάσης της τροφικής πυραμίδας και ως κύριας πηγής παραγωγής οξυγόνου.

8. Από τη θεματική Ενότητα: ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΤΟΠΟΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των οικοσυστημάτων της πατρίδας μας: του δάσους, ποταμών, λιμνών παράκτια και θαλάσσια, του κάμπου, του χωριού και της πόλης. Να αναφέρουν αντιπροσωπευτικά ζώα και φυτά αυτών των οικοσυστημάτων, αλλά και τους κινδύνους που τα απειλούν και προέρχονται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.

9. Από τη θεματική Ενότητα: ΤΟ ΝΕΡΟ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν κατανοήσει τη σημασία του νερού για τη διατήρηση της ζωής. Να περιγράφουν τον κύκλο και τις μορφές του νερού στη φύση (νερό, υδρατμοί, σύννεφα, βροχή, χιόνι, πάγος) και να τα συνδέουν με τις μεταβολές της φυσικής κατάστασής του. Να γνωρίζουν το ταξίδι του νερού από την πηγή στο υδραγωγείο, στη βρύση, στον βιολογικό καθαρισμό, στη θάλασσα.

10. Από τη θεματική Ενότητα: Ο ΚΑΙΡΟΣ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να γνωρίζουν τους παράγοντες (θερμοκρασία, άνεμος, ήλιος, υγρασία) από τους οποίους εξαρτώνται οι καιρικές συνθήκες.

11. Από τη θεματική Ενότητα: ΕΧΟΥΝ ΖΩΗ - ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΖΩΗ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να ταξινομούν οτιδήποτε τους περιβάλλει σε δύο κατηγορίες: σε έμβια και άβια και να εντοπίζουν τις βασικές διαφορές ανάμεσα στις δύο κατηγορίες. Να ομαδοποιούν τα υλικά σε φυσικά και τεχνητά. Να γνωρίζουν τις τρεις καταστάσεις των υλικών σωμάτων (στερεά, υγρά, αέρια) και τις ιδιότητές τους.

12. Από τη θεματική Ενότητα: ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναγνωρίζουν τη σημασία της ενέργειας στη ζωή και την αναγκαιότητά της για τις καθημερινές δραστηριότητες. Να γνωρίζουν την ηλιακή ενέργεια, ως την πιο απαραίτητη μορφή ενέργειας για την ύπαρξη της ζωής. Να έχουν εξοικειωθεί με την αιολική και υδροηλεκτρική ενέργεια.

13. Από τη θεματική Ενότητα: ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να ονομάζουν τα μέσα μεταφοράς και να τα ομαδοποιούν σε ξηράς, θάλασσας και αέρα. Να διακρίνουν τα μέσα μεταφοράς αγαθών από τα μέσα μετακίνησης ανθρώπων. Να γνωρίζουν τους βασικούς κανόνες του κώδικα οδικής κυκλοφορίας και να αναγνωρίζουν τα βασικά σήματα κυκλοφορίας.

14. Από τη θεματική Ενότητα: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναγνωρίζουν τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία επικοινωνούν και ενημερώνονται οι άνθρωποι.

15. Από τη θεματική Ενότητα: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες αντιλαμβάνονται την έννοια του πολιτισμού, κυρίως μέσα από στοιχεία του ελληνικού λαϊκού πολιτισμού (γιορτές, μουσική, τραγούδι, χορός, έθιμα).

16. Από τη θεματική Ενότητα: ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της άσκησης για τη σωματική και πνευματική ανάπτυξη και ταξινομούν τα αθλήματα σε ατομικά και ομαδικά.

Δ' τάξη

1. Από τη θεματική Ενότητα: ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ (Ομάδα και Κοινωνία – Σχέσεις)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν διερευνήσει την έννοια της κοινότητας, τους λόγους που οδήγησαν τους ανθρώπους να οργανώνονται σε κοινότητες, την αλληλεπίδραση των μελών μιας κοινότητας και την αναγκαιότητα να θέτουμε κανόνες.

Η στοχοθεσία αυτής της ενότητας **μπορεί να συνδυαστεί με τις γενικότερες οδηγίες του ΕΟΔΥ για την πρόληψη της αντιμετώπισης της πανδημίας του COVID19 και την προσπάθεια της κοινότητας για την αντιμετώπισή της.**

2. Από τη θεματική Ενότητα: Ο ΤΟΠΟΣ ΜΑΣ (Τόπος και Χώρος – Σχέσεις)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν μελετήσει την αλληλεπίδραση ανθρώπου-περιβάλλοντος, τον ρόλο του φυσικού περιβάλλοντος στην επιλογή του τόπου και του τρόπου διαμόρφωσης και ανάπτυξης των οικισμών. Να έχουν εξοικειωθεί με βασικούς γεωγραφικούς όρους και με τον συμβολισμό τους στον γεωμορφολογικό χάρτη.

3. Από τη θεματική Ενότητα: ΜΕΣΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ (Συγκοινωνίες και Μέσα μεταφοράς – Σύστημα)

Τα μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς διδάσκονται στο μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος των Α', Β' και Δ' τάξεων. Μπορεί να συνδυαστεί η επανάληψη με το αντίστοιχο κεφάλαιο και να τονιστεί η σημασία της τήρησης των κανόνων ασφαλούς μετακίνησης και μεταφοράς με την εξοικείωση τους με βασικά σήματα του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

4. Από τη θεματική Ενότητα: ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ (Φυσικό Περιβάλλον και Άνθρωπος – Σχέσεις)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν μελετήσει χαρακτηριστικά φυτά του τόπου μας, να μπορούν να διακρίνουν τον βλαστό, τα φύλλα και τη ρίζα τους. Να αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά κατοικίδια ζώα και να διακρίνουν χώρους ως βιότοπους (δάσος, θάλασσα, λίμνες, ποτάμια) και την προσαρμογή των ζώων στις αντίστοιχες περιοχές.

5. Από τη θεματική Ενότητα: ΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ (Φυσικές Επιστήμες - Σύστημα και Σχέσεις)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν διαπιστώσει πότε χρειάζονται περισσότερη ενέργεια ανάλογα με τις δραστηριότητές τους και να περιγράφουν τις μετατροπές της ενέργειας μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα («Το ταξίδι της ενέργειας»). Να κατασκευάζουν τροφικές αλυσίδες και τροφικές πυραμίδες και να έχουν συνειδητοποιήσει την αλληλεξάρτηση των ζωντανών οργανισμών στις τροφικές πυραμίδες.

6. Από τη θεματική Ενότητα: ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΓΙΑ ΝΑ ΖΟΥΜΕ (Ανάγκες, αγαθά και κατανάλωση – Σχέσεις)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναγνωρίζουν βασικές ανάγκες των ανθρώπων και να τις ταξινομούν σε αυτές που η ικανοποίησή τους είναι απαραίτητη για να ζήσουμε (ζην) και σ' εκείνες που η ικανοποίησή τους σχετίζεται με την «καλή ζωή» (ευ ζην), το δικαίωμα της

προστασίας των παιδιών από την εκμετάλλευση της εργασίας τους. Να έχουν διερευνήσει την έννοια της ισότητας των δύο φύλων.

7. Από τη θεματική Ενότητα: Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΜΑΣ (Πολιτισμός)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν έρθει σε επαφή με στοιχεία του κλασικού ελληνικού πολιτισμού: συνήθειες (ενδυμασία, παιχνίδια), εκπαίδευση, πολίτευμα (δημοκρατία), τέχνες, τεχνολογία, τη μορφή, τα μέσα και τη σημασία του θεάτρου στην αρχαία Ελλάδα. Να έχουν προσεγγίσει το σημερινό θέατρο, να έχουν έρθει σε επαφή με στοιχεία του λαϊκού μας πολιτισμού και να έχουν κατανοήσει τη σημασία της παράδοσης. Να διακρίνουν ως βασικά χαρακτηριστικά του πολιτισμού την αποδοχή και τον σεβασμό, την αντίθεση, τη σύνθεση και την ειρηνική συνύπαρξη.

8. Από τη θεματική Ενότητα: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΟΥΜΕ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΜΑΣΤΕ (Επικοινωνία και Ενημέρωση)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν προσεγγίσει βασικούς κανόνες επικοινωνίας και να διακρίνουν λεκτικούς και μη λεκτικούς τρόπους επικοινωνίας. Να γνωρίζουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τηλεόραση, εφημερίδες, περιοδικά. Να προτείνουν εναλλακτικούς τρόπους ψυχαγωγίας στον ελεύθερο χρόνο τους.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν προσεγγίσει μέσα από το παιχνίδι την έννοια του διαδικτύου και τη λειτουργία του.

Ιστορία δημοτικού σχολείου**Δ΄ τάξη****Προτείνεται επανάληψη στις παρακάτω ενότητες:**

Η Δημιουργία του κόσμου: Τιτανομαχία, Οι θεοί και οι θεές του Ολύμπου.

Ο Ηρακλής: Η γέννηση του Ηρακλή και οι άθλοι του.

Ο Θησέας: Το βασιλόπουλο της Τροιζήνας, Ο Θησέας σκοτώνει τον Μινώταυρο.

Η Αργοναυτική Εκστρατεία.

Ο Τρωικός Πόλεμος: Σημαντικοί σταθμοί του Τρωικού Πολέμου και η καταστροφή της Τροίας.

Οι περιπέτειες του Οδυσσέα: Οι περιπλανήσεις του Οδυσσέα και η επιστροφή του στην Ιθάκη.

Οι τρεις πολιτισμοί: Κυκλαδικός, Μινωϊκός, Μυκηναϊκός.

Ε΄ τάξη**Προτείνεται επανάληψη στις παρακάτω ενότητες:**

Γεωμετρικά Χρόνια: Η κάθοδος των Δωριέων – αποικίες.

Αρχαϊκά Χρόνια: Νέες αποικίες – πολιτεύματα – δεσμοί – Σπάρτη – Αθήνα (Κλεισθένης).

Κλασικά χρόνια: Περσικοί πόλεμοι - μάχες (Μαραθώνα, Θερμοπύλες, Πλαταιές) - ναυμαχίες (Σαλαμίνας και Μυκάλης).

Ο «Χρυσός Αιώνας» (5ος αι. π.Χ.) και η αθηναϊκή ηγεμονία.

Ο Πελοποννησιακός πόλεμος.

Η Θήβα – Η Μακεδονία (Φίλιππος, Μ. Αλέξανδρος)

Ελληνιστικά χρόνια: Οι διάδοχοι του Μ. Αλεξάνδρου.

Ρώμη και Ελλάδα (υποταγή της Ελλάδας στη Ρώμη).

Στ΄ τάξη**Προτείνεται επανάληψη στις παρακάτω ενότητες:**

Η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία.

Ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός.

Το διάταγμα των Μεδιολάνων.

Η Κωνσταντινούπολη: η νέα πρωτεύουσα της Αυτοκρατορίας.

Η κοινωνική ζωή, η παιδεία, η τέχνη και ο πολιτισμός στο Βυζάντιο.

Οι σχέσεις του Βυζαντίου με τους άλλους λαούς και ο ρόλος της διπλωματίας.

Ο ελληνικός χαρακτήρας του Βυζαντίου.

Η Χριστιανική θρησκεία στο Βυζάντιο.

Οι σημαντικότερες μεταβολές των συνόρων της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας και της διοίκησης στα βυζαντινά χρόνια.

Η βυζαντινή αυτοκρατορία και οι γειτονικοί λαοί.

Η μεγάλη ακμή της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Το Βυζάντιο παρακμάζει και υποκύπτει σε κατακτητές.

Η πολιορκία της Κωνσταντινούπολης και η κατάκτησή της από τους Οθωμανούς.

Προτείνεται να αξιοποιηθεί το γενικό επαναληπτικό του Τετραδίου Εργασιών της Ιστορίας της Ε΄ τάξης δημοτικού σχολείου.